جەڕا

پەری کەریمی نیا

شارەداری بەڕێزی قرەجاڕ:

ئێمە دەرەقەت زبڵەکانی ناوشار نایین. تکایە یارمەتییەکمان دەن.

لێژنەی زبڵڕێژەکانی قرەجار.

شارەدار نامەکەی هەڵگرت. بێئەوەی ساکەکەیشی هەڵگرێ یەکسەر تا پایتەخت ر انەوەستا. بێوەی ئیزن لەپاسەوانی بەردەرکەکەیش بخوازێ خۆی بە ژوورەکەدا کرد. پاسەوان بەدوایدا هەڕای کردە ژوور شارەدار پەلەی دیتنی سەرۆکی بوو.

ـ سەرۆک سەرۆک گیرمان کردووە.

لە ناوەندی ژوورەکەدا راوەستا. چاوی لە هەر چوارلا کرد بێجگە لەسەندەڵییە چۆڵەکان هیچێکی دی دیوەکەی داگیرنەکردبوو. بەپەلە ئاوڕی دایەوە. بچێتە لای دەرگاکە. پاسەوانەکە لە پشتیەوە بوو. بەیەکدا دران.

- **ببوورن.**
- **بە ئەرکی سەرشانی خۆمی دەزانم، ئێوە هەر ئێستا بدەمە دەست سەرۆکی زیندان.**
- **بۆ بۆ چم کردووە.؟**
- **قەسدی ئێوە لەم راکردنە چ بووە؟**

نامەکەی بە پەلە لەگیرفانیدا دەرهێناو بەرامبەری رایگرت.

- **گومانم زیاتر بوو. ئێرە خۆشارەداری نییە.**

پەلی گرتو دایە دەست سەرۆکی زیندان.

***

مونشی سکرتاریا فاکسەکەی خوێندەوە:

بەڕێز شارەداری قرەجاڕ.

زبڵڕێژکانی ناوشارمانییان گرتووە تکایە زوو خۆتان بگەیەننەوە.[1]

بە سپاسەوە: جێگری شارەداری.

دەواخانەکان بەرنەدەکەوتن، لە چەند کاتژمێردا ئەوەی ماسک بوو رۆی. ئەوەی لەدەرەوە دەهات زوو خۆی بە ژووردا دەکرد.

ـ کەسی لێ نییە با زوو بچم.

---

1 . نامەکەی شارەدار نەگەیشت چونکە شارەدار حوکم نەدراوە بۆیە ئیزنی هیچ جۆرە پەیوەندییەکیش نابێ لەگەڵیدا هەبێ.

بەڵام دەست بەجێ پەژیوان دەبووەوە. تا تاریکانیش بەری نەدەکەوت. ئەوڕۆژە لە ژوورەکاندا ڕۆژ نەکرایەوە.

ـ پیاوەکە بڵێی کاتژمێر چەندە بێ؟

ـ ئەها پەنجەرەکە.

ـ خەو بەسە ڕۆڵە. هەستە منیش خەوم زڕاوە.

ـ کوا کەڵەشێر خوێندی.

ـ پیاوەکە ناچی بۆ نان؟

ـ .... .

***

پیاوێکی قرەجاڕ کاری دەست بەئاو تەنگی پێهەڵچنی. تەمایەر بوو ڕۆژ کاتەوە یەکسەر هەستێ.

ـ شەوی یەڵداش ئاوا نەبووە.

لێفە قوورسەکەی لەسەر خۆی لابرد و خۆی پۆشتە کردەوە. پشتی درگاکەی لابردو درگاکەی کردەوە. فریا نەکەوت چاو هەڵ گلۆفێنەکەی تەواو کات. زرم درا بە عەرزدا. بۆگەنێکی یەکجار پیس لووتی پێگرت.

ـ ئەم زبڵە کێ کردوویەتە حەوشەکەم؟

زۆر بە ئەزیەت زبڵەکانی دەوروبەری خۆی لابرد. هەستایە سەرپێ. حەوشە هەر دیار نەبوو. قووتووی ریکا، شووشەی ئاو تەماتە، تویکڵی مۆز و شووتی و پێشەو ... زۆر شتیتر لە ژوورەکەدا بوون. چوو پەردەکەی هەڵدایەوە. لەوێوە بچێتە دەر. پشت پەنجەرەکە تاریک تاریک بوو. چووە ئاشپەزخانەکە. ناو حاجەتەکانی گەڕا. کەوگیرێکی پەیدا کرد و هاتو کەوتە هەڵدڕینی زبڵەکە.

***

پیرەژنێک هەستا نوێژ بکا. چووە دەست بە ئاو، ئاوی بەردایەوە.

ـ ئەو بۆ نییە؟ چی بکەم، راستی خۆ شەو دەست نوێژم بوو، خەوم لێکەوتبوو؟ نەکەوتبوو؟ گوێی پێ مەدە گومان دروستە دەی.

نوێژەکەی کرد. خۆی پێچایەوە بچێ کولێرەی گەرم بۆ بەرقلیان بێنێ. چووە لای درگاکە. بە کلیل قوفڵی درگای کردەوە. پاڵی لە دەرگاکەوە نا بیکاتەوە. دەرگا وەڵامی نەدایەوە. دیسان پاڵی پێوە نایەوە ئەمجارەیش هەر وا. زرم کەوتە گیان درگاکە. درگا ئەمجارەیش نەیبیست.

ـ ئەی هاوار چی بکەم. ئەم درگایە دیسان خەراپ بوویەوە.

کونێ لە درگاکەدا بوو چاوی نا بە کوونەکەوە.

ـ هێشتاش شەوە.

دوو سێ جار لووتی هەڵلووشی. بۆنێکی بە خۆیەوە کرد. بە ژوورەکەدا سووڕێکی خوارد. چووەوە لای درگاکە.

ـ ئەو بۆگەنە ناخۆشە؟

چووەوە ناو جێگاکە. ڕاکشا.

ـ ماڵەکەم بۆگەنی کردووە. بەخوا ژنێکی پیس و چەپەڵم. بەکار نایێ بەیانی دەیخەمە دەر.

***

دۆکتۆر باوێشکێکی دا. سەیرێکی کاتژمێرەکەی کرد.

ـ دەک دوات بڕێ دیسان باتری؟

هەستا چوو بۆ لای پریسی کارەباکە. پریسەکە تەقەی لێوە هات. گڵۆپەکە هەڵنەبوو. دوکتۆر دوو سێ تەقەی دیکەی لێوە هێنا. گڵۆپەکە هەڵنەبووەوە. چوو بۆ لای تەلەفۆن.

ـ ئەمە خۆ ئیش ناکا؟

چووەوە سەر تەختەکەی. مەلافەکەی دایەوە بە خۆیدا.

ـ دەی بەیانی ناچمەوە نەخۆشخانە. دەڵێم تێ کەوتم نەمتوانی بێمەوە.

***

قڕەجاڕ قڕەجاڕی سالان نییە. ئەو شارەی خۆشی و خۆشەویستی لێدەباری، هەموو کوڵان و گەڕەک و شەقامو حەوشەو... قڕەجاڕ زبڵ گرتوویە. کەس نازانێ سەرچاوی زبڵ لەکوێوە بووە. کارناسان و پسپۆڕان خەریکی پشکنین و لێکۆڵینەوەن لەم بارەوە، را زۆرە.

ـ ڕەنگە لە هەسارۆکێکی دییەوە کرابێتە ئێرە (کارناسی جوگرافیا.)

ـ زبڵدانی مێژوومان بیستبوو بەڵام ئەمەیان نازانم چیتان عەرز کەم (کارناسی مێژوو).

ـ ئاوو هەوا هیچ گۆڕانێکی تێدا بەدی نەهاتووە کە بێتە هۆی سەرهەڵدانی ئەم زبڵانە. هەڵبەت ئەمە قسەیەکی زانستی نییە، هی خۆمە (کارناسی ئاوهەوا).

ـ تاقی کردنەوەی خواوەندی باریتەعالایە (مامۆستای ئایین.)

ـ هیچ نییە کەشکە (بێکاری قڕەجاڕ.)

هەڵبەت ئەمانە را سەرەتاییەکانن. دەبێ چاوەڕوانی داهاتوو بین. بزانین ڕێگە چارەیەکی بۆ دەدۆزێتەوە. بەڵام ئەوەی کە شایانی باسە ئەوەیە: قڕەجاڕ ئێستا لە بارو دۆخێکی خراپدایە. هەر لەو ڕۆژەوەی زبڵ شاری داگیر کردووە، لۆدێرەکانی شارەداری لە گاراژ هاتنە دەرو کەوتنە خاوێن کردنەوەی شار. جێگری شارەداری لە سەردانی یەکەممانەدا فەرمووی: تا ئێستا چەند کەوچکێ شکاوە. دوو دانە لە لۆدێرەکان هەر یەکسەر لەکار کەوتوون. بەڵام ئێمە وەک هەمیشە کۆڵنەدەر بووین و هەر وەک هەمیشەیش بۆ شەڕ لەگەڵ ئەم زبڵانەیش ئامادەین.

قڕەجاڕ ئێستا بۆگەنێکی دێ بنیادەم کاس دەکا. هەموو خەڵک بەماسک لێدراوی هاتو چۆ دەکەن.

سەرۆکی ئاقاری ژینگە لە چاوپێکەوتنی ئەمڕۆماندا وتی: ئەم زبڵانە هەر چەند شارەکەمانی دزێوو ناشیرین کردووەو بووەتە هۆی ڕەنجانی خەڵکە بە تاقەتەکەی شارە خۆشەویستەکەمان. بەڵام لەم لاترەوە بووەتە هۆی ئەوەی کە سەرەنجی جۆرە باڵندەیەک بۆ لای خۆی ڕاکێشێ. کە هەر چەندە سەیری دەکەی لە قەل دەچێ بەڵام ئەوەندە لەباری ئەندامەوە زل و زەبەلاحن کە لە داڵەکەر خۆرەیش دەچێ. هەر لە یەکەم

ڕۆژی ڕوودانی ئەم ڕووداوەوە ئەمانە تەموورەی زبڵەکانیان داوەو هەر دەیخۆن و دەیخۆن و دەست بەجێ ریقنەیەکیشی بۆ دەکەن ریقنەکانیش یەکجار زلە بەقەدەر هێلکەی قازێک دەبێ. بەشکەم ئەم باڵندانە بتوانن ببنە هۆی نەجاتدانی شار.

خوێنەرە خۆشەویستەکان ئەمە بارودۆخی شارە. هەر چی دووکانە بەستراوە ئیدارەکان تا حەوتوویەک داخراون. پەیتا پەیتا لەسکرتاریایشەوە پەیام و هەواڵ دێ‌کە لەبیری قڕەجاڕدان. ئەم شارە متمانەی زۆریان بەم قسە هەیە. تەنانەت جێگری شارەداری لە دووەم چاوپێکەوتنماندا وتی: سکرتاریا بەتەمایە ئەگەر بارودۆخ زۆر شڕ بوو ڕەشماڵ لە دەرەوەی شار هەڵدا خەڵک پەنا ببەنە ئەوێکانە. ئازووقەیش قەرارە بنێرێ. داوای لۆدێرمان کردووە. زبڵەکان یەکجار زۆرن. غەڵتەکەکانیشمان خستوەتە کار، زبڵەکان پان بکەنەوە. بۆوەی ڕێگاوبان خۆشتر بێ ئێمە هەموو خەریکین. بزانین چی دەبێ.

هەموو هەوڵ دەدەن ڕزگاری کەن بەو هیوایەی قڕەجار بێتەوە قڕەجاڕی پێش زبڵەوە.

ئامادەکردنی: ڕۆژنامەوانی قڕەجاڕ

***

دەنگی ئاژیری ئامبلانسەکە کە گەرەکی بوو وەک فیشەک دەرچێ قڕەقڕی خستبوە قڕەجاڕەوە. چەند جارێک لەسەر زبڵەکان هەڵخلیسکا. دەست بەجێ خۆی گرتەوە. خەڵک هورووژمیان بۆبرد. سەریان پێ‌هێنایە دەر پێشتر پەڕۆکەی گرت بە لووتیەوە.

- جێم نییە لە کوێتان دانم؟

- لە نەخۆشیشدا پارتی بازی، سەگبابینە (ئەوەی مناڵە شل شل بوەکەی بەسەر دەستەوە بوو.)

- نامبەی چێوشەقکەیشم بۆ دەشکێنی. چی بکەم بۆ دەست بە ئاو (ئەوەی لەدواو دواوەوە چێوشەقەکە دوو کووت کراوەکەی دابووە بن باڵی.)

- کێ وتی بیتە بەر ئامبلانسەکە. (سەری بەردە ناوەوە) پێیان وایە من بەرپرسی ئەم نەخۆشیمە.

- من بە بای سکم بۆ ناگیرێ ئابڕووی پێوە نەهێشتووم (کوڕی پیرەپیاوەکە کە خۆی دابوو بە سەریدا.)

- ئەمە گشتی پیلانی خۆتانە. (بەڕێز نامەردانی کە کتێبێکی بە دەستەوە گرتبوو.)

ژنەکە لەبەر ماشینەکەدا خۆی دا بە عەرزدا. لەچکەکەی بەپەلە داگرت.دەستی بە رنینی قژی کرد. هەر رنی، هەر رنی، هیچی دەستنەکەوت. یەخەی خۆی دادڕی، دەستی بە سینگ کوتان کرد.

- مێردەکەم سێ تەلاقەی لێ خواردووم لەسەر قژم، کلاوگیسێکم گەرەکە.

- وەڵڵا بیلاهی هی نەخۆشیەکەیە. چاک دەبیتەوە.

فێرکاری قڕەجاڕ بە خۆی و مایکرۆفۆنەکەی دەستیەوە دەستی پێ کرد: خاڵەی شۆفیر بەس دەمەوێ دەورێک سوارم کەی بۆ ئەوەی بە مناڵەکان ڕابگەیەنم. مناڵە خۆشەویستەکان، بەهۆی ئەم نەخۆشیە نەگرسیە کە کەوتۆتە ناو شارە ژیکەڵەکەمان قوتابخانە خۆشەویستەکەمان جارێ دەبەستین تاکوو بەتەمای خوا بزانین کەی خەلاسیمان دەبێت و دیسانەوە بچینەوە پۆلە ڕازاوەکەمان.

گشتیان پەڕۆکەی بەرلووتیان لابرد: ئێستا کەی وەختی ئەم هەڵیتوپەڵیتەیە.

پەڕۆکەیان نایەوە بە لووتیانەوە. بۆگەن کەمتر بووەوە. بۆلبزێرەکەی شارەداری لە سەر تەپۆلکەیەکی زبڵەوە راوەستابوو. کەوچکەکەی پڕ لە خەڵک بوو لەم بەر زبڵەکەوە دای دەبەزاندن.

ـ ئەوە خۆ بۆگەنەکە پیستر بووە. چۆن ماون؟ (ژنێک لە ناو کەوچکەکەوە.)

ـ دەواتان هێنا؟

ـ بۆ خاوێنی بڕیارە چ بکرێ؟

ـ دوکتۆرە هەندەرانییەکان بوون بە چی؟

ـ ئۆدکۆلۆن دروست نەبوو؟

ئەمبلانسەکە رێگەکەی بەستراو دیت. دزە رێگەیەکی لە ناو دارەکانەوە دیت هێواش پێی نا بە گازداو بۆی دەرچوو.

ـ ئەوە بەلانیسبەت ئەو واوا لێهاتووە چی لێ هات (پۆتینێکی خوێڕی.)

ـ قەت ئاوا بە هیچ ناگەین (بە رێزمەردانی).

پەرۆکەیان هەر بە لووتەوە بوو کە چاویان لە ئامبلانسە دەکرد کە دوور کەوتبووەوە.

***

بۆلبزێرەکان و غەڵتەکەکان تەمو مژ و هەور لە کاری خستن. تەمو مژ هەموو کێوەکانی بزر کردبوو. تەمو مژ یەکجار خەست بوو. پەنجەرەی ماڵەکان ئیتر هیچ کوێی لێوە نەدەبینرا. هیچ بەرپرسێک بۆ ئەم تەمو مژە فرمانێکی دەرنەکرد. بەتەما بوون خۆی دەست هەڵگرێ. هات و چۆکانی ناوشار تەواو کەم ببووەوە رێگاکان هەموو داشارابوون. رێگەکان بەتەما بوون لەبارینی ئەم تەمو مژە خاوێن ببنەوە. کەچی تا ئێستاش هەورەکان لە جێگای خۆیاندا بوون.

نامەیەک بۆ قرەجاڕ:

بەرێزان کات تەنگە.

بۆوەی رزگارتان بێ هەورە نەزۆک و نەبارەکان تووشی بارین کەن. دەرکردنی نەگریسی ئێوە بەوەوە دەڕوا.

نەخۆشخانەی پایتەخت: دوکتۆر ژیاوە

کەوتنە خۆیان، دەمو دەست چەقۆ لە کار کەوتووەکانیان خستە گڕ، دۆخینەکانیان بۆ شل کردەوە.

شارەوانی شار

دوای رێز:

پاکەتێکی گوماناویمان بۆ ناردراوە تکایە بەدوادا چوونی پێویست بکرێ.

ناونیشانی پاکەتەکە: کن قوتابخانەی قرەجاڕ. ماڵی پۆتینێکی خوێڕی.[1]

بە سپاسەوە: سەرۆکی پۆست

---

1 . ئەمە ناوێکەدوکتۆر کەژاوە بەهۆی شتە تاکەکەسیەکانەوە برپویەتی بەسەریدا.

سەرۆکی شارەوانی بێ سێو دوو لێکردن دەستی پێکرد. پیلانێکی لە پشتیەوە دەدیت. زۆر زوو کۆبوونەوەیەک. زۆر زوو دەستوورێک. زۆر زوو بەڕێوەبردنی و وێستانی ماشین گەلێکی زۆر لە سەر شەقامی ماڵی پۆتینێکی خوێڕی. رژانی پۆلیسی ماسک لە سەر بە کۆڵان و سەربانداا. بۆگەنە لە تەم و مژەکەدا وەستابوو. ماسکەکەی داگرت.

. پۆتینێکی خوێڕی خۆت بەدەستەوە بە.

ماسکەکەی نایەوە بە دەمیەوە.

(سەرۆکی شارەوانی لە وتو وێژێک کە لەگەڵ رۆژنامەی ئاوەیانی قڕەجاڕدا هەیبوو بەم پرسیارە ئاوا وەڵامی دایەوە.

. گومانی ئێوە چی بوو کە ئێوەی هێنایە سەر ئەو رایەی کە پێ دەچێ ئەم پاکەتە...

. ئەو پاکەتە لۆغمی تێدابێ. نەخۆشیەکی تێدابێ. رەنگە ئەو نەخۆشیەی قڕەجاریش هەر بە کردنەوەی دوو پاکەتی ئاواوە دروست بووبێت یا رەنگە نامەیەکی شاراوەو یاخود هەڕەشەو یا رەنگە رەنگە رەنگەو هەزاران شتی دی.

. بەڵێ بەڵێ هەر شتێکی ئاوا.

. نەخێر ئەم پاکەتە کاتێ سەرنجی ئێمەی راکێشا کەدوای ئەوەی سەرۆکی پۆست یەکەم پاکەتەی بۆ ناردین سێزدە پاکەتی دی هەر لەو چەشنە نامەبەرەکانیدیش هێنایان. ئێمە گومانمان کرد بۆیە هەروا لە رووی نەفامییەوە دەستمان بە کردنەوەی نەکرد. بڕیاری گرتنی پۆتینێکی خوێڕیمان دا ئەوجا...)[2]

پۆتین نەهاتە دەر. سەرۆک هەر تەمایەر بوو. ماسکەلە ژێرەوە عارقەی بە هەمووان کردبوو. زوو زوو دەستیان بە ماسکەکەیاندا دەهێنا و ئارەقەیان ئیشک دەکردەوە. سەرۆک عارەقەیشی ئیشک نەکردەوە. چاوی لەدرگای پۆتین بڕیبوو. پوتینێکی خوێڕی هەر نەهات. تەمو مژ پۆلیسەکانی داپۆشیبوو. سەرۆک لەرزێکی لێ نیشت: نەکا ئەم تەمو مژە ببێتە هۆی دەرچوونی. بێوەی بە کەس بڵێ ملی رێگای پۆتینێکی خوێڕی گرت. چەند جار قاچی هەڵ کەوت. کە چاوی لەبەر پێی کرد پۆلیسێکی خۆیەتی.

(بڵێی ئەم پاکەتە چی تێدابێ. ئەو بۆ ناخۆشەی ناوی منی کوشتووە.)

لە بەر درگاکەیدا کۆمەڵە کلیلەکەی گیرفانی دەرهێنا.

(ئێم سوورە زیڕو شتی وانییە. ئەی تەقەی کوا؟)

چووە حەوشە. حەوشەیەکی پڕ تەمو مژ. هیچ گڵۆپێک لە ناو تەمو مژەکەدا دانەدەیسا. خۆفێک گرتی، (بچم، نەچم، خۆی مات نەدابێ؟)

. ئای ی ی ی .

خۆی نووساند بە دیوارەکەوە. بێهەناسە هەڵکێشان. دیوارە ئەتوت ئاوە کوڵی پێدا رژاوە.دیوی

---

1 . رۆژنامەوانەکە دوایی بە هاوکارەکانی وت: سەرۆکی شارەوانی ترسنۆکە چونکە وتو وێژ تەواو نەبوو وتی: قەرارێکم هەیە و رێ من وام بۆ دەرکەوت، سەردانی پۆتینێکی خوێڕی کرد (ئەمە مەحرەمانە بوو.)

دەرەوەی ماڵەکە سوورسوور بوو. گوێی بۆ دەنگە ڕاگرت. هیچ، دەستی بۆ دەزگیرەی دەرگا گێڕا.

(ئەم ڕوت و قووتە چییە؟).

دەستی لە درگا کردەوە. دەستی برد بۆ ژنە. دەستی بەسەرو سینگیدا هێنا. سڕسڕ.

(ئاخ بۆ ژنێ. ئەم پۆتینەش چ سەیرە.)

دەنگی خشەخشێک ماتی کرد. پەنجەرەیەک لە حاست درگاکەوە بوو. چوو، یەکێکی دی. پشتی لەم بو. ڕووت ڕووت. موویەکی یەکجار زۆریش لەشی داپۆشیبوو. ڕووی بۆ ئاسمان حەوادابوو. دەستی زووزوو تەکان دەدا. دەنگێکی نائاسایی وەک ئەوەی هائێستا ناتاوێکی دی هەناسەی بچڕێ لێوە دەهات. ژوورەکە بەس جێگایەکی داخراوی لێبوو. پەتوویەکیش کە فڕێ درابووە ئەولاتر. سەرینێکی سووری گەورە لە ناوەندی جێگادا ڕاکێشرابوو. کۆرسێتێکی سووری تۆڕی توند کرابوو لێی جێ مەمکەکانی بۆش بۆش داکەوتبوو. شۆرتێکی سووریش بە لاخواروویدابوو. قاچێکی دەرهاتبوو.

- ئۆئۆخخەیش... .

و خۆی دا بەسەر سەرینەکەداو پاکەتەکەی دەستی لەسەرەخۆ دانا. هەستایەوە. سەیرێکی سەرینەکەی کردەوە بەربووە ماچ کردنی سەرینە. توند، توند، توند، توند.

بەڕێز سەرۆکی پۆست.

دوای سلاو؛

وڵامی پاکەتەکەی پۆتینێکی خوێڕی ئاوایە: هیچ لەو پاکەتانە مەترسن کە ناردراوی پۆتینێکی خوێڕییەو دەبێت بگاتە ئاسمان.

بەسپاسەوە: سەرۆکی شارەوانی

***

پلانی (1)

مامانە خۆماڵییەکان وایان بیرکردەوە: [3] ئەگەر کچێنی چەند کچ بدڕێ باران دەبارێ. خا لێلێ ئەرکی ئەم کارەی لەئەستۆ گرت. درگای ماڵەکەیان لەسەر شەقام بوو. درگایەکی دی تێخست بۆ سەر کۆڵان. یەکەم کچ بە تەنێ خۆی بەژووردا کرد. خالێلێ لە سەر لێفەیەکی چوارقەدکراودا دانیشتبوو و بڕێ شتی لە دەور خۆی کۆ کردبۆوە. مۆری[4] دەرزی و دەزوو[5] بتادین، دۆشەکەیەکی داخراو و سیخێک. کچە خۆی چوو لە سەر دۆشەکە پاڵ کەوت.

---

1 . ئەو چەند ڕەسمە: 1. بووکە بارانە. 2 . پیاو خستنە ناو ئاو. 3 . کلاوی سەر مەرقەدی پیاوچاک. هەموو پێویستی بە ئاو بوو، قڕی ئاویش لە قڕەجاڕدا هاتبوو.

2 . دەڵێن خالێلێ مۆریەکانی دەدایەوە بە کچەکان. کە شوویان کرد لەگەڵ خۆیان ببەن.

3 . خالێلێ چاوی چاک نەیدەدی لەزۆریەک لە منداڵ بوونەکاندا ژنانی سەقەت دەکرد و کاری دەخستنە دوورینەوە.

ـ یەکەم جار عەلیکە سلاو. دووم جار نامەکەت کوا؟[6]

ـ من هاتووم بەس لەبەر بەڕێزمەردانی.

ـ وتم نامەکەت کوا؟

ـ کەس نەیزانیوە.

پلانی (2)

ـ تۆخوا نا نا. من دەترسم. ئێشی دێ. تۆ ئەو قورئانە. تۆ ئەو خوایە.

بە چوار پیاو هێنایانە ژوورەوە. فڕێیان دایە بەردەم خالێلێ. خالێلێ تۆزێ حەپەسا. چوار پیاوە هەر یەکەو لەقەراخێکی دۆشەکە دانیشتن. چوار چەقەڵی کچەیان لە سەر دۆشەکە راکێشان. دوانییان هەر دوو دەستی. دوانییان هەر دوو قاچیان گرت. کچە چرکەی لێ بڕا.

ـ خواااااا.

خالێلێ سیخەکەی هەڵگرتو چووە بەر قاچەکانی کچە. کچە بزوانی لە خۆی چنیبوو. دوو پیاوەکەی سەرەوە یەکی زللەیەکیان لەملاو لای کچەکە دا. کچە چرکەی هەر نەکرد. خالێلێ دووسێ نەقورچکی لەلاڕانەکانی گرت. هیچ. ئەو پیاوەی قاچی چەپی کچەی گرتبوو گوێی بە دڵیەوە نا.

– .....

پلانی (3)

کچێک لەگەڵ کوڕێکدا هاتنە ژوورەوە. زۆر بەڕێزەوە لە لای خواری ژوورەکە دانیشتن. بێئەوەی خالێلێ داوای نامە کات کوڕەکە نامەکەی نایە بەردەمی.

ـ من برای ئەم کچەم.

خالێلێ چاوێکی لە کوڕەکە و چاوێکی لە کچەکە کرد بۆی کچەی زیاتر روانی. کچە دەمووچاوی گەچ بوو. کچە لە ژێر چاوەوە لەکوڕەو خالێلێ روانی. کوڕە پەلی گرت. پاڵی خست لەسەر دۆشەکەکە.

ـ نەترسی هیچ نییە. بەقەدەر دەرزی وەشاندنێکە.

کچە دەستی فڕێ دایە ئەولاوە. مۆڕەی لێکرد. خالێلێ چاوی لێبوو. سیخەکەی دانا.

ـ هەستە.

ـ بۆ کوێ خالێلێ؟ ئەم قوربانییە ئەکەم بەلاکەمان لەسەر لاچێ.[7]

ـ ...

***

داوێنچی لە ماڵی بەڕێزنامەردانی لایەنگری دۆزیوەتەوە. داوێنچی کتێبی نەما. نەققاشی نەما لەم ماڵەدا

4 . ئەو کەسانەی کە دەهاتن دەبوایە ئیزن نامەی براو باوک و کەس و کاریان پێ ببوایە.

1 . بەقسەیەک گوایە ئەم کوڕەبرای کچەبووە خۆی پەلاماری داوە بە قسەیەکی دیش دەڵێن دەزگیرانی کچەبووەو پەنی پێ داوە. بەڵام رێی تێ ناچێ دەزگیران کاری وایشی کردبێ وبیشی هێنێ بۆ لای خالێلێ. پێ دەچێ خالێلێ ئەمەی بیستبێتەوە.

* خا لێلێ ئەم پیشەی لابرد. مامانە خۆماڵیەکان لێی دەگێڕنەوە: کەس نەدەهات، کە دەیشهات قسمەت نەدەبوو.

چاوی لیٚنەکرابیٚ. بەڕێزنامەردانی تەنانەت لە رووی نەققاشیەکانەوە نەققاشی کێشایەوە. [8] لەقاپی گرتو واژووی خۆیشی لێدا:داوێنچی(2). دایرةالمعارفێکی [9] باڵندەکانیشیی هێنا. لێیان وردبوویەوە. دەنووکیان. قاچیان. باڵ و تەنانەت سووچ بەسووچی کتێبە گەڕا بزانیٚ شێوەی ریقنەکردنیان چۆنە. بەڵام مخابن. زۆری حەز چووە تاوس. دایرةالمعارفەی لە ژێر دەستی دانا. ئەوەندەی بلێی یەک و دوو کێشایەوە. حەزی لیٚ بوو تاوسە رەش رەش کا. رەش رەشی کرد. حەزی لێبوو خالٚ خالٚی خۆلەمیشی بۆ بکا. بۆی کرد. ئامادەی دروستکردن. چەکوش. میتر، رەنگ، بزمار، نەخشە، چەند لە چەندبیٚ. دەنووکی چ رەنگ. شاخی چۆن. باڵی چۆن. دروست کرا. بە پەلە پەتێکی هێنا. خستیە کەمەری. کێشایە سەربان. لەسەربان پەڕۆکە کەگرتبووی بە بەر لووتیەوە گرێی تریٚ لێدا. بۆوەی لە ناو تاوسەدا نەکرێتەوە. تەمو مژ حەوشەیشی تەنانەت پڕ کردبۆوە. قڕەجاڕ لەسەربانی دوایێنچی (2) دیار نەبووو یا هەر نەبوو. عەینەکە رەشەیشی لێدا. هیچ کوێی نەدی ئاوڕی بۆ تاوسە داوە. نەبوو. عەینەکەی داگرت. گوێی نەدا بەم پێشنارەیش: لە کاتی تەمو مژدا هەڵفڕین قەدەغەیە. چووە ناو تاوسە. ئەتوت تاوسی بەڕاستیە دەستی نا ناو باڵی. قاچی نا ناوقاچی. سەری خستە ناو سەری.

ـ یەک، دوو، سیٚ، خواحافیز. قڕەجاڕ من رۆیشتم. من خزمەتگوزارم.

دوو سیٚ جار دەستیشی بۆ بادا. ملی بۆ ئەم بارەوبار کرد و بیری دەکردەوە[10]. زرم.

***

هەورەکان هەر زیاتر دەبوون. ئەم باڵندانەیش کە سەرۆکی ئاقاری ژینگە وتبووی بەس شەقەی باڵیان دەهات. یا کە ریقنەکەیان دەکرد هاواری لە کەسێک بەرز دەکردەوە. شاری قڕەجاڕ چ پیاوە ژندارەکانی، چ بیٚژنەکانی، کوڕو کاڵ، مناڵەنێرەکانی ناو سک، نێرە مووکەکان، تەنانەت وای لیٚ هاتبوو بڕیٚ لە ژنەکانیش ئەو شانازییە بخەنە سەر شان خۆیان بۆیە هەڵوێستیان گرت خۆیان بگۆڕن. بەڵام لەو دەم دەستەدا هیچ دۆکتۆریٚ بەدەستەوە نەبوو. ئەو نەشتەرکارییە بکا. قڕەجار یەک دوکتۆری لیٚمابووەوە. ئەویش مەتەبێکی کردبوەوە یەک لە زەوی یەک لە ئاسمان. کاری ئەمە بوو رەحەتی بنیامەکانی زەوی بنێریٚ بۆئاسمان کە لەویٚ بە دەرزی بیدەن لە هەورە نەبارەکان. هەر کە دوکتۆر ئەم مەتەبەی دانا. بڕیٚ دووکانی ناو شارکرانەوە. نامەیەک بۆرۆژنامە بەڕیٚ کرا.[11] چی دەفرو دەبەو بیست لیتری و چوار لیتری و قۆری و سەتلٚ و ... بووکڕا. هەروایش زوو دووکانەکان داخرانەوە. کەس لەدەرەوە نەما. نە پیاوێک، نە ژنێک. بۆنی کەوچکە پیازداخیش بڕا مناڵەکان لە کۆڵانەکان کەس نەبوو بە قاوقیژ پەلیان

---

2 . وا بیر نەکرێتەوە یەک شەوە بووە نەققاش. بۆ کێشانی ئەم نەققاشیانە بیری منداڵیی تیژە. کاغەزێکی هێنا. بە لۆکەتەواوی نەوتاوی کرد. کاغەزەی نایە سەر نەققاشی. قۆڵی هەڵماڵی کێشایەوە.

3 . ئەم دایرةالمعارفە هی ئەو کلاوبەردارییە بوو کە لە پایتەختدا کردی. (ئەو بیرەوەریانەی کە دانرابوو کاتیٚ بەناوبانگ بوو بخوێنرێتەوە.)

1 . خەویٚ بۆ 2000 ساڵی داهاتوو: دایرەالمعارفەکەی داوێنچی لەبەر ئەم هۆیانە لە مووزەی جیهانیدا هەڵگیرا. 1 . هی کەسێکی ناودارە. 2ـ ئاستی موتالاّی ئەم نیشاندەدا چونکە ئەوەندە خوێندراوەتەوە هیچی پێوە نەماوە.

2 . سپاسی دوکتۆر کەژاوە دەکەین کە 1 . ئەم بەلاّیەمان لەسەر لادەبات. 2 . کاری خستەوە گرٍ.

بەسپاسەوە: دووکاندارەکان

بگرێت و بە جنێو بیانکات بە ژووردا. شار هەر وا بێدەنگ. دوکتۆر لەپشت مێزەکەیدا تەمایەرە چاوی هەر لەدەرگا بوو بکرێتەوە. گوێ قوڵاخ بوو. ئای رەنگیٚدەنگیٚ. خەڵک هەرایان تیٚ کەوتەوە. بە پەلە خۆیان گەیانە لای دوکتۆر. قوتوو، دڵق، سەتڵی چوارکیلۆیی‌و دەبە لەبەردەم دۆکتۆردا دانران، دوکتۆر حەپەسا.

. چیتان کردووە؟

بە هەناسەبڕکیٚ و نقەنق بیست لیترییەک، چوارلیترییەک و ئافتاوەیەک لەبەردەم دوکتۆردا تەقەی هات.

. ببوورن کەمیشە.

دوکتۆر خۆی نەشڵەژان. دەستێکی بەسەرو قژێدا هێنا.

. دەستتان خۆش بیٚ. ناوی خۆشتان نووسیوە (چاوێکی لە شتەکان کرد) دوای لە وەڵامەکەی ئاگادارتان دەکەمەوە. (زۆر بە ئەدەبەوە وتی.)

پیاوێک لەوسەری قرەجارەوە بە خۆی و بۆشکەکەیەوە راوەستابوو. ژنەکەی ناردبوو بە دوای گاریدا. تەم و مژ نەیدەهێشت هیچ‌کویٚ تەنانەت نامووسەکەیشی چاو کات.

دۆکتۆر بە پەلە دەرگای پێوە دا. هەموویانی بردە حەمام. لەوانە کە داروٚی کردن. تیتۆڵ تیتۆڵ جلەکانی لە بەر خۆی داکەند و چوو لە ناو رەحەتییەکاندا راکشا.

. درەنگە دەبیٚ ئەمە بگەیەنمە دوکتۆر. ئەو ژنە چی پیٚ هات؟

بۆشکەکەی پاڵ خست و دەستی بەپاڵ پێوەنانی کرد. بەردەمی خۆی نەدەدی دەترسا کەس بەری کەویٚ.

. خەبەر. خەبەر. لاچن. لاچن، خەبەر.

بەخەبەر خەبەر گەیشتە بەر دەمماڵی دوکتۆر کەژاوە. لە دەرکەی دا. وەڵامێکی نەبیست. دیسان، هیچ، دیسان، هیچ.

. رادەوەستم تاکوو دێتەوە.

جامانەکەی داخست. لەبەردەم بۆشکەکەیدا راکشا. کڵاوەکەی سەری نایە سەر لووتی. 1

دۆکتۆر ئاگای لە دەرەوە نەبوو. لەوانەدا کەتەواو خووسابوو. دەستی لە خۆی دەخست، هەستا، دانیشت. لە رەحەتییەکەی مشت مشت کرد بە دەم و چاویدا. هیلاکی کەوتە لەشیەوە. هاتە دەر لە وانەکە بڵێی سپی بووبێتمەوە؟ [12]

چووە بەر ئاوێنە،خۆی لەبەر ئاوێنەکەدا ئەمبارەو بار پێکرد.

. دەی هەتا کاردەکا پێی دەچیٚ.

بارانی حەمامەکەی بەردایەوە. چووە بەری. دەستی لە خۆی خست تا ئەوەی رەحەتییە پێوەی نەمێنیٚ.

---

1 . ئەم پیاوە مەحموودی زارووپان پیٚدەوت. هەموو پیاوەکانی خڵەتاندبوو کە ئەگەر رەحەتییەکانی خۆیانی پێنەدەن کوڕپەکانیان دەکوژیٚ.

1 . دوکتۆر حەزی چبووە پۆتینێکی خوێڕی. ئەویش مەرجی وەڵامدانەوەی بە سپی بوونی ئەم دانابوو.

بارانییەکە ئاوی پێدا نەهات. هەر وا خاولییەکەی لە خۆیەوە پێچا. تاقەتی سشواری نەبوو.چووە هاڵەکە تەلەفۆن دەنگی هات.

ـ تەهای دراوسێتانم. ئەوەی منتان نارد عەیب نەبێ؟

ـ دوا بە دوای ئێوە.

ـ ببوورە من ناوم نەنووسیوە دەتوانم بێم.

ـ داوای لێبوردنم هەیە. چونکە بەرێمان کردووە.

ـ دوکتۆر بوو بە مندال؟

ـ کەژاوەخان پارەت دەدەمێ بەس ئەوەی من بنێری.

دوکتۆر کەژاوە سیمەکەی دەرهێنا. چووە سەر تەختەکەی. پاڵ کەوت. مەلافەکەی دا بە خۆیدا. هەر وا بە خاولییەکەوە خەوی لێکەوت. پۆتینیشی دیت.

***

خەڵک دوای ئەو ڕێگە نەجاتەی دوکتۆر لە بەری دانان هیلاک هیلاک بوون بۆیە ئێستا کە هێشتا شار بارو دۆخەکەی شپرزە خەریکی خەون.

هەواڵنێری ڕۆژنامەی قرەجاڕ

***

هاووڵاتییە خۆشەویستەکان.

نەخۆشی زیاتر دەبێ. زبڵەکان چارەسەر ناکرێن. تا ئێستاش نەزانراوە ئەم زبڵانە لە کوێوە هاتوون و دێن لە شاردا تا دێ زیاتر دەبێ. بۆیە ئێمە هاتینە سەر ئەو راییەی لە ئێوە داوا کەین وەسیەتنامە، نامە (یاخود هەرشتێکی دی) کانی خۆتان بنووسن، بڕیارە ئێمەقرەجاڕ لە بەروەی شارەکانیدیش نەگرێتەوە. ئاگرتێبەردەین. دوای داوای لێبوردن.

بەسپاسەوە: سکرتاریا

ـ دوکتۆر گزەی لێداوین.

ـ وەی کوڕپەکەم ڕۆ.

دوکتۆر دەرگای لەم دەنگە دەنگە نەکردەوە. مەحموودی زاروو لەو هەراو هوریایە خەبەری بوویەوە. بوشکە بە تاڵەکەی خۆی دیت. رەقی هەستا. درگای دایە بەر شەق و لەقە. درگا شکا، خۆیان بە ژووردا کرد. دیو نەما کەس سێ چوارجار نەگەڕابێ.

ـ حەمام. (مەحمود وتی)

پەلاماری حەمام درا. مەحموودی زاروو خۆی درگای ئەوێشی شکاند. هەموو لەبەر درگادا، بەتەمابوون هەموویانی دا بەعەرزدا. لەگەڵ خەستاوەکەدا شتێکی قورس هات بەسەریاندا ڕۆی. رووتو قووت. دەمو

چاو ماسیوو. چاوەدەرپەڕیو. سک هەڵماسراو.[1]

***

ولأمی نامەکەی سکرتاریا

گوڵزار.

بۆ سکرتاریای بەڕێز،

دوای سلاو بۆ ئێوە، سەرۆکی بەڕێز. سکرتاریا.

من گەرەکمە لەبارەی باوکمەوە قسە بکەم.

باوکی میهرەبانی من لە 4 ساڵانەییەوە نەمدییە. پۆلیسەکان بردیان، بە جۆرمی تفنگ گرتیان. بەڵام بەوخوا گیانە، بەگیانی باوکم هەر لە زۆر زووەوە تفەنگمان نەبووەو نایشمانبێ.دوای دوو مانگ و نۆ رۆژ مەیتەکەیان بۆ هاوردینۆ. بەڵام، بۆ؟ نازانم. ئێستا من 11 ساڵمەو چونکە غەمی بێباوکی دەخۆم ناتوانم جوان گوێچکە بەوانەکانم دەم. ئەوان دەیانوت: خۆی کوشتووە. بەڵام گشت گیانی رەش و شینۆ ببوو. ئێستاش بۆمان دەرنەکەوت کێ کوشتیەتی؟

***

بۆ هاوڕێی نزیکی خۆم بە ناوی داشەهارە (ئەبێ ناوەکەت سەیر بێ) لە هەسارەی زوحەل نامە دەنووسم.

هاوڕێی ئازیزم. هەواکەتان گەرمە یا سارد؟ زەریاتان هەیە؟ ئەی شاخ چی؟ شتی لێیە منداڵ لی بترسێ؟

راستی زوانتان چیە تورکی فارسی عەرەبی کوردی. ☐ ☐ ☐

کەبابی لێیە لای ئێوە؟ ئێرەش لێیەتی بۆکەی زۆر خۆشە.

ئەگەر وەلأمت بۆنووسیم ئەوەی پرسیارت هەیە بێشەرم بیکە. چونکە من خۆ وەلأمت نادەمەوە، ئاخر... .

ئەگەر ئەی هاتوو هاتیشی بۆ زەوی ئەمە ناونیشانی ئێستاکەمە:

قڕەجاڕ، شەقامی (ناوەکەی نازانم) گەڕەکی (دەی تۆ کارت بە گەڕەکی ئێمە چییە) ببورە پلاکیشت بۆ نانووسم.

ناونیشانی داهاتوومت بۆدەنێرم.

پشکۆ

***

بۆ گەل،

بۆ خزمەتەکانم،

بۆ ئەو کۆرپەی بە هیوای بووم،

---

1 . پێدەچێ دوکتۆر دوای ئەوەی کونی حەمامەی خستبێ لەوێدا لە ناو رەحەتییەکاندا خنکابێ. چونکە هیچ بەڵگەیەکمان لەبەر دەستدا نییە دوکتۆر مەلەی زانیبێ بۆیە ئێمە گومانمان لەکەس نییە.

شارەوانی قڕەجاڕ

که وەسیەتنامەکەمتان هەڵپچڕی من خۆم ئیعدام کردووە.

ئاواتم زۆر بوو. نەگەیشتم. قەینا بە زەلیلی نەمردم.

بەسپاسەوە: داوێنچی 2 قڕەجاڕ پاش نیوەڕۆ

***

بۆ پۆتینێکی خوێڕی.

شایستەی سلاّمیش نیت. شایستەی ئاراستەکردنی تۆڵەیت تۆخستمت بە دەستدا. نەمتدەویست. کەسێکت دەویست بەفر بێ. هەرچییەکیشت ویست زوانی لاڵ بێ. کڵفەتت ویست. ببورە، هیچکامیان نەبووم، هەرکات کە دەکەویتەوە بیرم قیزم لێت هەڵدەوەشێتەوە. تا دواهەناسە لە بیری تۆڵتدام.

ئیمزا[13]

. من پووڵی زیادیشم بەو دوکتۆرەهەرچی و پەرچیشە دا. خوا ئەزانێ لەکوێ دوکتۆری وەرگرتووە (ئەمە کەس نەیبیست)

بۆ هاوڕێی نزیکی خۆم بە ناوی داشەهارە (ئەبێ ناوەکەت سەیر بێ.) لە هەسارەی زۆحەل نامە دەنووسم.

***

بەم نەخۆشیەش قەزات لە هەردوو چاوم.

بەرێز مەردانی

***

بۆ بەرێز مەردانی

کە خوایەکی دەست کردم دروستکردایە. تۆم تەواو دەکرد

پەری

***

شەقام. کۆلاّن، ناو حەوشەکان، چوار سووچی ماڵەکان، زبڵدانەکان و ... قڕەجار ئاگریتێدا دەسووتێ. ئەوە بۆ سێزدە ڕۆژ دەچێ شار هەر لەو گڕەدا دەگڕێ بەلاّم بە پێی هەواڵی هەواڵنێری کەناڵەکەمان ئەم شارە ناسووتێ. بەس دەگڕێ. بۆنەکە بلاّوترو بۆگەنتر بووە. زبڵەکان هەردێنو زیاد دەکەن. ئێستا ئێوە و هەواڵنێرەکەمان لە قڕەجاڕ:

خۆشەویستان ئەم کاتەتان شاد. هاین بە سەر قڕەجارەوە. ئەم شارە بەو شێوەی کەدەزانن سووتێنراوە بە پێی بڕیاری سکرتاریا. گشت لایەک سەری سووڕ ماوە. ئەم شارەبە پێی ئەو هەمووە گڕە ناتوێتەوە، ناسووتێ، ئاگر زیاتر گڕە مەشغەلاّنییەتی. ئەم ئاگرە خەریکەلە ناو شاریش دەترازێو ئەچێ بەرەو شارەدراوسێکانیش. سکرتاریا لە پایتەخت زۆر لەم هەواڵەترسا. ماشینە ئاگرکوژێنەکانی نارد ئاگرەکەبکوژێننەوە. هەرچی ئاو دەکرا بە ئاگرەکەدا.ئاگرە هیچ نەدەکوژایەوە. خۆی زیاتر بۆ لایان دەکێشا.

---

1 . لە ناو میراتییەکانی دوکتور کەژاوەدا دۆزراەیەوە.

بۆیـەسـەرۆکی ئاگرکوژێنـەوە کـە مرۆڤێکـی زیـرەک بـوو دەسـت بـەجێ فرمـانی دا شـار،لـەئاسمانـەوە بکوژرێتەوە. ئەوە بۆ چارەکێ دەچێ هەڵەکوفتێرەکان رژانەتە سەر ئاسمانی شار و ئاوەکانیان رۆ دەکەنە سەر شار.

هەواڵنێری تەلەڤزیۆنی پایتەخت[14]

بینەرە بەرێزەکان، ئەم هەواڵەمان هەر ئێستاکانە پێگەیشت: ئاگرەکەی قرەجار نەکوژایەوە، بەڵکوو زیاتر بووە. گوایە ئەو ئاوەیش کە پێیدا دەکەن ئەوێتەوە بە هەڵم و دێتەوە سەر قرەجار دەوەستێتەوە. شار لە ئاگردا هەر دەسووتێ. هەر.

---

* سکرتاریا لەبەر زۆری وەسیەتنامەکان ئەوانیدی خستە پشت گوێ.